

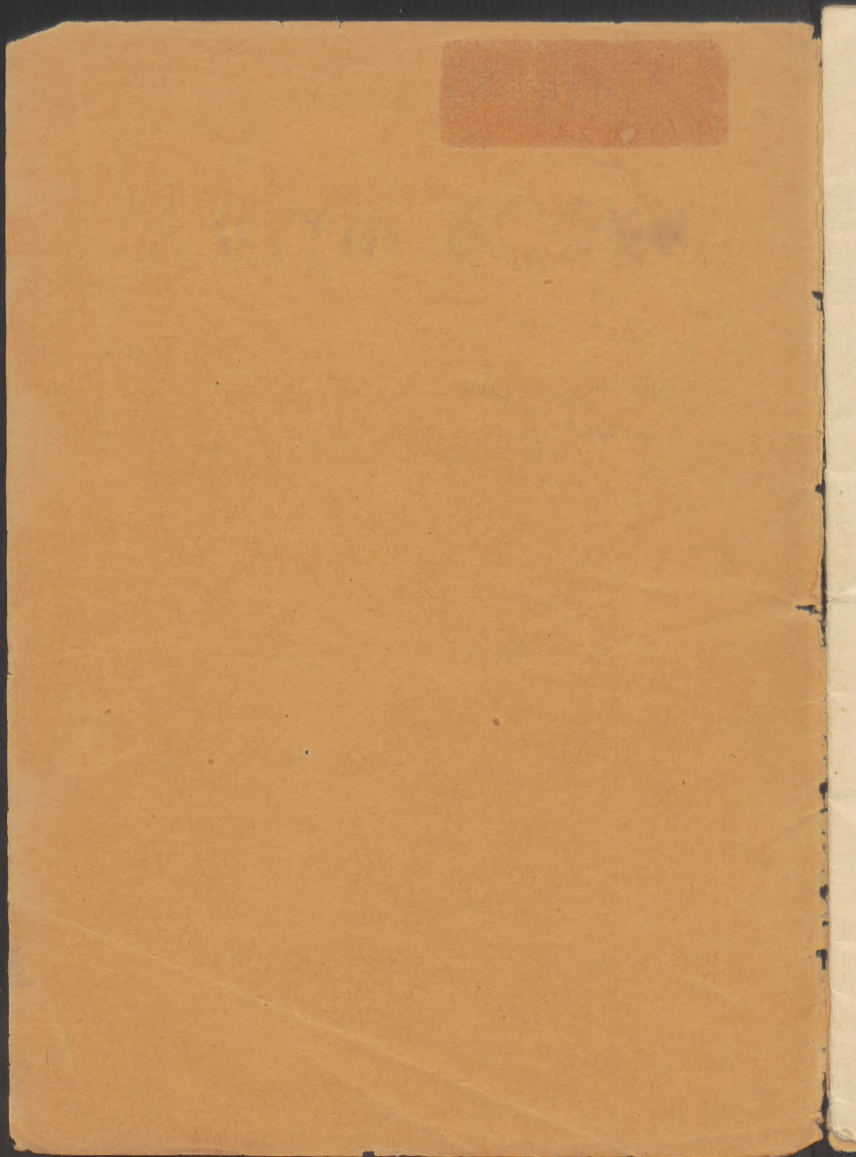
1444871

WYRÓB MYDŁA

CENNE WSKAZÓWKI I PRZEPISY WYROBU
MYDŁA DOMOWYM SPOSOBEM

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ
S. SERAFINOWICZ

KRAKÓW 1939
NAKŁADEM KSIĘGARNI „NAUKA I SZTUKA”
UL. PODWALE 7.

WYRÓB MYDŁA

CENNE WSKAZÓWKI I PRZEPISY WYROBU
MYDŁA DOMOWYM SPOSOBEM

ZEBRAŁ I OPRACOWAŁ
S. SERAFINOWICZ

KRAKÓW 1939
NAKŁADEM KSIĘGARNI „NAUKA I SZTUKA”
UL. PODWALE 7.

1.474.841

1995 K 1535/22

O wytwarzaniu mydła w ogólności.

Mydło jest jednym z najstarszych wynalazków, jakie zna ludzkość — wyrabiano je bowiem już w najdawniejszych czasach i do dzisiaj proces tworzenia się mydła polega na niezmiennym działaniu ługów na tłuszcze.

Mydło zatem jest połączeniem kwasu tłuszczowego i ługu.

Wszystkie prawie mydła znane i powszechnie używane posiadają wspomnianą wyżej budowę chemiczną, mają jednakową własność pienienia się z wodą i działania oczyszczającego na brud, którego podstawą jest jakiś tłuszcz.

a) Tłuszcze.

Są to ciała pozostawiające plamy przezroczyste na papierze a zatem nie utleniające się i dzielą się na stałe i ciekłe. Do pierwszych należą: Łój wołowy, barani, sadło, skórki ze słoniny, różne odpadki tłuste, kości. Do drugich:

oleje zwierzęce i roślinne jak olej palmowy, kokosowy (pod postacią t. zw. kunerolu), olej konopny, lniany.

Pod wpływem gotowania z tlenkami metalów (ługi) dają mydło.

Do odpadków tłustych można zaliczyć również i kości, z których wydobyty tłuszcz może dobrze zastąpić wspomniane tłuszcze, zwłaszcza obecnie, gdy zakupno tłuszczu jest tak utrudnione i nabywać go trzeba po drogiej cenie.

Kości kupować można nie drogo w jadłodajniach — wybierać t. zw. kości kruche, te wszystkie, które zawierają w sobie szpik kostny.

Należy oczyścić z brudu, porąbać na drobniejsze kawałki, włożyć do kotła z zimną wodą i gotować aż do zupełnego rozgotowania. Następnie odstawić z ogniska, aby masa ostygła. Na powierzchni wody utworzy się wtedy zbita masa żółtego tłuszczu, który należy ostrożnie zebrać do innego naczynia, a następnie

już go można użyć z odpowiednim procentem ługu sodowego czy ługu potasowego do wyrobu mydła.

b) Ługi.

Ług wytwarza się przez rozpuszczenie w miękkiej wodzie (przegotowanej), rzecznej lub w deszczówce mydlanego kamienia ługowego wzgl. palonej sody t.zw. żrącej (trzeba odróżnić od sody używanej do prania). Tam gdzie o taką sodę żrącą jest trudno, można sobie potrzebny ług zrobić dawnym sposobem z popiołu drzewa bukowego, przesianego z dodatkiem palonego wapna jak następuje:

Bierze się 3 kg wapna niegaszonego, polewa się małą ilością wody, aby wapno rozsypało się na proszek, na to wsypuje się 4—6 l. popiołu i zalewa 10 l. wrzącej wody. Gdy ług ten dobrze się ustoi, po kilku dniach zlać ostrożnie, aby osadu nie zmącić do słoja lub jakiegoś naczynia emaliowanego. (Nie można używać naczyń aluminiowych lub cynkowych).

Stosunek tłuszczu do powyższej ilości ługu wynosi 3 kg.

Ług sodowy można sobie sporządzić także innym sposobem a mianowicie:

Rozpuścić w 4 litrach miękkiej wody 25 dk. wapna świeżo gaszonego i 1 kg. sody zwykłej — ogrzewać do zupełnego rozpuszczenia, mieszać, poczym odstawić i gdy ług się ustoi, zlać następnego dnia.

Ług potasowy sporządza się tak samo z tą różnicą, że na powyższą ilość wody i wapna daje się zamiast sody 60 dk. potasu.

Tłuszcz w połączeniu z ługiem, gotowany przez czas dłuższy przetwarza się na klejowatą masę, z której po dodaniu soli kuchennej wydzieli się w górnej warstwie mydło, zaś pozostała pod spodem ciecz (ług niezmydlony) zawierający w sobie glicerynę i nadmiar użytej sody opada na dno naczynia i może być użytą do szorowania podłogi, stołów i innych sprzętów kuchennych. Pływające na wierzchu mydło zbiera się czerpakiem drewnianym do

innego naczynia, raz jeszcze gotuje aż do dostatecznego zgęszczenia, a w końcu wylewa się do drewnianych form, z których następnego dnia wyjmuje się, kraje na t. zw. laski i przechowuje w suchym miejscu. Umieszczanie mydła na piecu przy kuchni nie jest wskazane, gdyż mydło zbyt szybko wysusza się i kruszeje.

Tak przedstawia się ogólnikowo proces tworzenia się mydła.

Z 1 kg. tłuszczu możemy otrzymać zależnie od jego jakości $1\frac{1}{2}$ — 2 kg. mydła.

Zestawienie:

Łoju wzgl. tłuszczu 1 kg. — kamienia ługowego 200—225 gram. — wody miękkiej około 3 l. — soli kuchennej 150—200 grm. Gotowanie $2\frac{1}{2}$ —3 godziny. Ilość mydła $1\frac{1}{2}$ —2 kg.

1. Wyborowe mydło do prania.

W obszernym naczyniu emalj. o pojemności 20 litrów stopić 2 kg. tłuszczu (łoju). Ogrzewać powoli, aż się stopi całkiem.

Osobno rozpuścić przez ogrzewanie w 7 litrach miękkiej (przegotowanej) wody, lub deszczówki $1\frac{1}{2}$ kg. sody żrącej (kaustycznej) ostrożnie mieszać a gdy całkiem się rozpuści, wlewać po trochę w ilości 2 l. do roztopionego tłuszczu, przy czym uważać, aby ług nie wybiegł, bo bardzo żrący i może dotkliwie oparzyć ręce.

Podczas gotowania temperatura ma wynosić 90 — 100° C i masa ma wrzeć stale. — Z chwilą gdy mieszając łąpatką drewnianą zauważymy, że masa nie ścieka po niej ale rozlewając się na niej spływać zaczyna niemi, wówczas ostrożnie dolewać dalszą porcję ługu do 3 l. (lepiej za pomocą drewnianego czerpaka) i ciągle mieszać, aż niemal cała ilość ługu zostanie wlaną do naczynia z tłuszczem.

Po $2\frac{1}{2}$ czy 3 godzinach gotowania spróbować łąpatką nabrawszy trochę tej masy na płytkę szklaną. — Gdyby przed zastygnięciem kropla miała jakby pierścień to będzie dowodem, że tłuszcz jeszcze nie zmydlony, wtedy

trzeba dolać jeszcze trochę ługu i pogotować — gdyby zaś na powierzchni kropli wytworzyła się błonka, to znak, że ługu dało się za dużo i brak tłuszczu więc trzeba wygotować jeszcze ług.

Jeśli natomiast kropla pozostanie czysta i przezroczysta aż do zastygnięcia, to mamy dowód, że tłuszcz złączył się należycie z ługiem i zmydlenie ukończone co zresztą poznać i po tym, że masa przestaje wrzeć i pieniać się, a zanurzoną w niej łopatką można wyciągać jakby nitki. — Jestto dowodem ukończenia procesu zmydlenia. Wówczas posypuje się po powierzchni masy w małych porcjach 300 do 350 gr. sypkiej soli kuchennej, przy czym trzeba przeczekać, aż się jedna dawka soli rozpuści zanim się drugą wrzuci.

Pod wpływem soli masa staje się gęstsza mydło zaczyna oddzielać się i zbierać na powierzchni. Trzeba ciągle mieszać i nawet zwiększyć na chwilę ogień, aby ług wrzał przez 10 minut, gdyż podczas tego ług z reszt-

ką soli i gliceryny opada na dno naczynia. — Z tą chwilą trzeba garnek zdjąć na bok i pływające na wierzchu mydło zbierać do naczyń płaskich, w których zastyga.

Następnego dnia wyjmujemy i za pomocą cienkiego drucika krajemy na stosowne kawałki.

Aby mydło lepiej się pieniało, można przed posypaniem soli wrzucić po trochu około 5 dk. kalafonii.

II. przepis na:

2. Tanie mydło domowe.

W emalj. garnku rozpuścić 1 kg. łożu wołowego lub baraniego osobno pokrajanego przez mierne ogrzewanie, gdy się w zupełności stopi dodawać 4 l. ługu potasowego i 4 l. ługu sodowego, przedtem osobno przyrządzonych (jak podano w poprzednim rozdziale). Ługów tych jednak nie wlewać od razu, lecz partiami ciągle mieszając ostrożnie i tak aby prawie cała ilość była wlaną w ciągu 2 godzin. Badać masę przy pomocy drewnianej łopatki na

szklanej płytce. Po upływie 2 godzin gotowania dodać 50 gramów sproszkowanej kałafonii (dla lepszego pienienia się) i ewent. jeszcze z godzinę lub $1\frac{1}{2}$ dalej gotować ciągle mieszając. Gdy spostrzeżemy po zbadaniu łopatką, że masa zmydlona należycie, wrzucić pełną garść soli kuchennej po powierzchni masy i po krótkim pogotowaniu i wymieszaniu odstawić garnek, aby masa trochę przystygła a następnie ostrożnie zlać do drewnianej skrzynki u spodu z kilku dziurkami, wyścielonej papierem pergaminowym lub mokrym płótnem. Gdy po upływie kilku godzin mydło okaże się twarde, wyjąć mydło ze skrzynki i pokrajać na odpowiednie kawałki cienkim drucikiem.

Mydła toaletowe.

Do wyrobu tych mydeł używa się tłuszczów lepszego gatunku, oczyszczonego łoju i przetopionego albo też odpadków mydła jędrnego.

Mydła toaletowe powinny być łagodne i neutralne, odznaczać się zapachem, barwą i pienieniem się. W tym celu dodaje się na krótko przed zakończeniem procesu gotowania mydła, gdy jeszcze masa gorąca żywicy, która sprawia, że mydło staje się miękkie i łagodne, ma przyjemny zapach i pieni się obficie. Na 1 kg. tłuszczu daje się 20—25 gramów.

Silną pianę mydła wywołuje również wyciąg z kory kwilaji, saponiny.

Zapach mydła uzyskuje się przez dodanie olejków eterycznych, jak mięty, róży, lewandy, gorzkich migdałów etc.

Mydło rodzinne toaletowe.

W emaljowanym garnku stopić na wolnym ogniu 1000 gramów oleju kokosowego, ochłodzić na 25° C. i dodawać partjami ciągle mieszając, 450 g. ługu sodowego, w którym wprzód rozpuszczono 50 g. krystalicznej sody, gotować i gdy masa będzie jednolitą, zaraz dodać 100 g. wody gorącej — 2,5 g.

olejku Sassafras, 2,5 g. olejku cytrynowego i 1 g. olejku cynamonowego. Wymieszać łożatką i szybko wylać masę do przygotowanej już skrzynki, wyłożonej mokrym papierem pergaminowym i nakryć pokrywą. Skrzynkę pozostawić w spokoju przez 3 dni w zwykłej temperaturze pokojowej, poczym gotowe mydło wyjąć i pokrajać. Po należytem przeschnięciu owinąć w odpowiednie opakowanie.

Mydło szare (Sapo kalinus).

Oleju lnianego 85 g. ogrzewać w temperaturze do 70° C. i dodawać, ciągle mieszając ługu potasowego przygotowanego wprzód przez rozpuszczenie 20 g. wodorotlenku potasowego w 100 g. zimnej wody.

Dodając tego ługu partiami i mieszając ogrzewać na małym ogniu przez parę minut następnie wlać 60 g. spirytusu i gotować dalej aż nastąpi całkowite zmydlenie, które poznać po tem, że masa utworzy jednolity klej i spływać będzie z łożatki długimi niemi, a próbka

rozpuści się klarownie w wodzie. Wówczas dodać jeszcze ciepłej wody, aby ogólna ilość masy wynosiła 200 g. — ponownie ogrzewać do chwili, gdy mydło uzyska równomierną konsystencję. Należycie zrobione mydło jest maziste o barwie żółto-brunatnej.

Mydło płynne z zapachem.

Mydło marsylskie	50 g.
Mydło potasowe (szare)	160 „
Gliceryna	50 „
Wody deszczowej	100 „

Mydło rozpuścić osobno w wodzie lekko ogrzewając, zmieszać razem, wlać glicerynę i na końcu parę kropli Olejku mirbanowego.

Pasta do mycia rąk dla automobilistów.

Do mieszaniny z 80 g. mydła potasowego 5 g. amoniaku i 30 g. proszku pomeksowego wlać tyle olejku terpentynowego, aby powstała miękka pasta, którą napełnić tuby.

Oszczędne używanie mydła

Mydła nie powinno się zostawiać w wodzie podczas prania, na mokrej bieliźnie, lecz kłaść na dziurkowanej podstawce aby mogło należycie obeschnąć.

Drobnych kawałków nie wyrzucać, ale zbierać i przechowywać. Przy różnych sposobach można kawałki mydła rozpuścić nie zmniejszając jego wydajności.

1. Wziąć $\frac{1}{2}$ kg. kawałków z dobrego mydła, $\frac{1}{2}$ kg. mydła mazistego (szarego) $\frac{1}{2}$ kg. sody $\frac{1}{2}$ kg. salmiaku i trochę proszku mydlanego. Rozpuścić to wszystko w 5 l. wody miękkiej mieszając ciągle przez $\frac{1}{2}$ godziny — a otrzymamy około 4 kg. masy mydlanej.

2. 56 dk. mydła jędrnego pokrajanego, 1 paczkę proszku mydlanego, 1 paczkę sody bielacej, 125 g. mydła mazistego namoczyć to wszystko $2\frac{1}{2}$ l. wody przez noc z dodatkiem

3 łyżeczek salmiaku, a następnego dnia gotować przez $\frac{1}{2}$ godziny w obszernym naczyniu.

3. Pół kg. mydła dobrego w kawałkach $\frac{1}{2}$ kg. sody zagotować w 4 l. wody miękkiej, domieszać troszkę salmiaku i wymieszać dobrze.

Mydło wyborowe.

Rp.

Tłuszczu	400°00
Ługu sodowego w laskach	60°00
rozpuszczonego w wodzie	300°00
lub (Ługu sodowego rozp.	
c. g. l. 160.400°00).	

Tłuszcz zagrzać na wolnym ogniu, aż do zagotowania się, poczem wlać rozczyn ługu jak powyżej i gotować przez $\frac{1}{2}$ godz. Dodać 20 gramów kalafoni w proszku i dalej gotować, aż pocznie mieszanina pryskać. Wtedy dodać 100 gramów wody i mieszać, aż się zrobi gęsty oleisty płyn. W końcu wlać do odpowiedniej formy.

Biblioteka Narodowa
Warszawa

30001021755550

Ant.-Nauk
Lublin 12.12.85
3.00,-

BN
MAR 20 1917

21-

20000-